

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

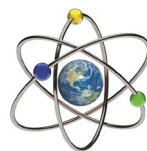
№12
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 598 sahifa,
2-dekabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar ijtimoiy faolligini oshirishda psixologik motivatsiya va o'z-o'zini rivojlantirish strategiyalari	26
Xuseynova Abira Amanovna	
Pragmalinguodidactic Principles in Teaching English for Philologist Students and their Application in Intercultural Communication.....	31
Arzieva Bibi-Sanem Aynazarovna	
Metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan biologiya o'quv materiallarini loyihalash, joriy etish va samaradorligini baholash.....	35
Abdurasulova Gulrux Habibullayevna	
Oligofreniya holatida neyropsixologik tashxislar qo'llanilishining umumiy masalalari	40
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li, Xojaliyeva Sarvinov Elyorjon qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kreativ kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ...	44
Asatova Dildora Aslamovna	
Ingliz tili o'qish ko'nikmalarini takomillashtirishda autentik manbalarning roli.....	49
Bekmuratova Nargiza Arislanbayevna	
Insuldan keyingi nutqni tiklashda logopedik rehabilitatsiya va nevrologik muolajalar integratsiyasi	52
Boltaboyeva Xurshida Sharofiddinovna	
The Concept of Symbols in Linguoculturology	56
Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi	
Buyuk ipak yo'li xalqlari o'rtasidagi pedagogik va madaniy aloqalarning vujudga kelishi.....	59
Mirxalilova Nargiza Akbarovna	
Bo'lajak tarbiyachilarni bolalarni nutqini o'stirishga bo'lgan kasbiy-pedagogik tayyorgarligini o'stirish	63
Mitaliboyeva Dildora	
Koxlear implantli bolalarning eshituv-nutqiy faolligini oshirishda differensial yondashuv asosida korreksion-pedagogik ish	66
Nartayeva Shahnova Yulchibayevna	
Fasilitatsion yondashuv asosida kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda adaptiv ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari.....	71
Normatova Nilufar Komilovna	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari (XIX–XXI asrlarda).....	76
Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya	
Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar orqali olimpiya ta'limini rivojlantirish: yoshlar orasida axloqiy va jismoniy madaniyatni oshirish	80
Qodirov Jurabek Mamatsimonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sun'iy intellekt bilim va savodxonligini rivojlantiradigan innovatsion jismoniy-interaktiv o'yinlar: pedagogik model	83
Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi	
"Sab'ai sayyor" asarida qo'llangan onomastik birliklar haqida mulohazalar	87
Gadayev Oybek Yaxshiboyevich, Ravshanova Sharbatoy Rahmatilla qizi	
Ijtimoiy tarmoq shifokorlarining masofaviy konsultatsiyalari shaxs psixikasi va salomatligiga ta'siri	91
Askarova Nargiza Abdivaliyevna, Ravshanova Zarnigor Daminovna	
Talabalar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish.....	95
Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali pedagoglarning kreativligini rivojlantirish	99
Saydullayeva Gulasal Umidjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalar motorikasini rivojlantirishning standart modeli	102
Sirojiddinova Xamidaxon Xasanboy qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning shaxslararo munosabat kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	106
Turg'unova Gulnoza Muhammadjonovna, Xodjiyeva Mahliyo	

Shaxsdagi mehnat motivatsiyasi samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi korrelyatsion bog'liqliklar tahlili	109
Xusanov Samariddin Maxmadaminovich	
Auditoriyadan tashqari musiqiy mashg'ulotlarni art-terapiya yordamida tashkil etish asoslari	112
Yarashev Jo'rabek To'rayevich	
Формирование творческого мышления школьников на уроках музыки	117
Габдулманова Ильнура Минисламовна	
Теоретико-методологические основы коллаборативного обучения, кооперативных подходов и интерактивных педагогических методов	119
Жураева Мафтуна Бахтиёр кизи	
Педагогическое колесо как инструмент формирования цифровой компетентности будущих педагогов дошкольного образования	124
Уразова М. Б., Усманова У. Б.	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–махалля" в Узбекистане ..	130
Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли	
Педагогические условия формирования языковой грамотности у учащихся с тяжелыми нарушениями речи	135
Юсупова Зулайхо Бахром кизи	
Valeologik tarbiyada o'yin texnologiyalarining ahamiyati	139
Berkinova Charos Islomovna	
O'quvchilarda faol fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi, mazmuni va shakllanishi	142
Buvorayeva Gulruh Shoikrom qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'qitishning didaktik imkoniyatlari	145
Cho'tboyeva Munisxon Eshpo'lat qizi	
Tabiatga muhabbat: maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar va o'yinlar orqali ekologik tarbiya	150
Ergasheva Umriniso Komilovna	
Zamonaviy ta'lim – talabalar ijtimoiy intellektini shakllantirish omilidir	153
Ermatova Gulnoz Pirimovna	
O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda pedagogik texnologiyaning o'rni	156
Gazibekova Feruza Hakimovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli texnologiyalar muhitida tanqidiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish metodikasi	159
Haydarova Feruza Haydar qizi	
Talabalarda ma'naviy-axloqiy fazilatlar va sifatlarni shakllantirish mexanizmi	162
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda interfaol metodlarni qo'llash texnologiyasi	165
Jumayeva Malika Aliyevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarda kasbiy-nutq madaniyatini rivojlantirish	168
Lutfetdinova Ra'no Xusnetdinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik rivojlanishga zamonaviy yondashuvlar va jahon tajribalari ..	172
Masharipova Barno Erkin qizi, Adilbayeva Dilnoza Adilbay qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida til o'yinlari texnologiyalarining nazariy asoslari	175
Masharipova Dilfuza Muxammadjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi pedagogik faoliyatining o'ziga xosligi	178
Muhammadiyeva Feruza Turakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda aksiologik yondashuvdan foydalanish metodikasi	181
Muhiddinova Munira Xayrullayevna	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	184
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'qituvchining muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	187
Nizamova Nodira Paxritdinovna	
Integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetentligini rivojlantirishning mazmuniy izohlanishi	191
Oysha Qurbonova, Nodira Abduraimova	
Boshlang'ich ta'limda Finlandiya tajribasi	195
Nodira Sherboyeva	

Kutubxonachi kutubxona-axborot xizmati jarayonining yetakchi ishtirokchisi sifatida	198
O'ktam Nosirov	
Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	204
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Globallashuv sharoitida axborot-psixologik xavfsizlikni shakllantirish masalalari.....	208
Raxmatjonov Shoxjahon Dilshodbek o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari	212
Sa'dullayeva Rushana	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	215
Saidova Dilbar Erkinovna	
Pedagog xodimlarda tolerantlik namoyon bo'lishining determinantlari.....	218
Sattorova Maxliyo Dilmurod qizi	
Kreativ metodlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ tafakkur va fikrlashni rivojlantirish	223
Sultonboyeva Baxriniso Ilhomjon qizi	
Artpedagogika texnologiyalaridan foydalanib maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirish metodikasi	226
Xolmatova Fotima Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda yashil kompetensiyalarni shakllantirish yo'nalishlari	229
Yaqubova Shoiratog'aymuratovna	
Emotsional intellektni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	233
Yarmatov Raxmboy Baxramovich	
Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojlantirish	239
Zokirova Sohira Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi	
Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык	242
Марупова Дилфуза Давроновна	
Oliy ta'limda talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatining maqsad va vazifalari	247
F. R. Xosilova	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya darslarida o'quvchilarni tabiiy materiallar bilan ishlashga o'rgatish	251
Kambarov Nodirjon Sattarovich, Nasirjanova Feruzaxon Alixon qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvining qo'llanilishi va uning samaradorligi.....	256
Abdulazizova Yulduz Abdujabbor qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM yondashuvi asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi	259
Abdullayeva Dilrabo Fayzulla qizi	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarda shaxs ma'naviy qiyofasini shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	262
Aliyeva Zuxra Tursunboyevna	
Yosh avlodni madaniy-tarixiy yondashuv asosida tarbiyalashda madaniy-ma'rifiy muassasalarning o'rni.....	265
Aripov Shokirjon Olimovich	
Ta'limda yangi texnologiya: 4K modeli va uni amalga oshirish yo'llari.....	268
Avliyozqulova Nasiba Choriyevna	
Badiiy-tarixiy materiallarni ta'lim jarayoniga integratsiyalashning metodologik asoslari	272
Baratov Baxtiyorjon Qodirovich	
Bolaning maktabgacha ta'lim tashkilotiga moslashishida o'yinning roli.....	275
Barno Masharipova Erkin qizi, Zuhrobova Mahliyo Abdulatif qizi	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida integrativ yondoshuvdan foydalanish texnologiyasi	278
Ernazarova Laylo Abdusaitovna, Saidahmadova Gulrux Farrux qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda metarefleksiv fikrlashni rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari	284
Ismailova Nilufar Isroildjanovna	
Semantic and Cross-Cultural Features of Food-Based Idioms in Karakalpak and English Languages.....	289
Jiemuratova Gulistan Koshkinbaevna	
Filolog talabalarida mustaqil fikrlash va qaror qabul qilishni rivojlantirishda metakognitiv yondashuvlarning didaktik mexanizmlari.....	292
Jo'rayeva Dilnoza Ro'zimat qizi	
Rivojlantiruvchi sohalar kompetensiyalariga integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash texnologiyasini rivojlantirish	296
Jo'rayeva Zilola Sayfiddin qizi	

Psixologlar kasbiy komponentlarini rivojlantirishda matematik usullardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.....	302
Kuziyeva Dilnura Dilmurotovna	
O'zbekiston metodik maktabida sotsiolingvistik kompetensiyani shakllantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili	306
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Maxsus pedagogika fanlarini o'qitishning nazariy-metodik asoslari	313
Maqsudova Nodira Alijonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishda ertakterapiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	317
Muxiddinova Difuza Sherdor qizi	
Nutq madaniyatini shakllantirishda o'qituvchi nutqining roli.....	320
N. Q. Olimova	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	323
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish metodikasi	326
Normirzayeva Maftunaxon Ilyosjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tadqiqot faoliyatini rivojlantirishda intensiv ta'lim texnologiyalarining metodik asoslari.....	329
Olloqulova Farzona Umedillayevna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalar bilan ishlashda pedagogik kompetentligini oshirish metodikasi	332
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi	
Talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy asoslari	335
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning xorijiy pedagogik amaliyotdagi modellari	339
Sultonova Zarina Uchqun qizi	
Xalq pedagogikasida ertaklarning tarbiyaviy va ma'naviy-ma'rifiy ahamiyati: ma'naviy begonalashuvga qarshi tarbiyaviy omil sifatida	343
To'xtasinova Farida Davlatali qizi	
B1 darajadagi talabalar uchun xorijiy tilni o'qitishda audiovizual texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirishning metodik asoslari	347
Toshpulatova Shaxsanam Xolmurodovna	
Kontekstli ta'lim va uning boshlang'ich ta'lim matematikasidagi ahamiyati haqida	350
Umarova Nigora Alisherovna	
Oiladagi psixologik muhitning o'spirinlarda to'liqsizlik kompleksi shakllanishiga ta'siri	353
Xalmuratova Dilorom Abdikarimovna	
Ta'limda faktcheking: misinformatsiya va dizinformatsiyaga qarshi kurashishning pedagogik asoslari	356
Xidirova Maftuna Ilhom qizi	
Maktab o'quvchilarini falsafiy va dunyoqarashga tayyorlash omillari	362
Xo'shboqova Farida Komiljon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq faoliyatini rivojlantirishning lingokognitiv asoslari	370
Xusanova Gulruxsor To'liqin qizi, Aliyeva Muhlis Baxodir qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini oshirish	374
Zokirova Sohobxon Muxtaraliyevna, Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi	
Эффективность занятий кроссфитом в повышении уровня общей физической подготовленности слушателей института повышения квалификации МВД Республики Узбекистан	377
Албеков Шокир Адилбекович	
Роль торговых и кочевых маршрутов в формировании лингвокультурных заимствований между Хорезмом и Южной Сибирью.....	381
Сатымова Светлана Сатымовна	
Использование искусственного интеллекта в обучении русскому языку как иностранному: проблемы и решения.....	385
Ташева Дилором Салимовна	
Проблемы использования коммуникативного метода в преподавании русского языка студентам	389
Тоджибоева Наргиза Джумабоевна	

Maktab—oila—mahalla hamkorligining qizlar ijtimoiy faolligini oshirishga ta'siri	393
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Ta'lim tizimida musiqiy madaniyatni takomillashtirishning metodologik imkoniyatlari.....	397
<i>Asqarova Xurshida A'zamjon qizi</i>	
Maktab biologiya kursini o'qitishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarning o'zaro bog'liqligi asosida metodologik savodxonlikni shakllantirish.....	404
<i>Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida iqtidorli talabalar bilan ishlash samaradorligini ta'minlash usullari.....	407
<i>Delov To'liqin Erkinovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarni badiiy asarlarni janriy xususiyatlariga ko'ra izohli o'qishga o'rgatish	410
<i>Gulmira Abdullayeva</i>	
O'zbekiston bokschilarining dunyo reytingida yetakchi o'rinlarni egallashining asosiy omillari	413
<i>Insapov Ismoil Tuychaliyevich</i>	
Improving Learners' Engagement Through Game-Based Techniques in Language Education	416
<i>Ismailova Ma'rifat Bakhrambek kizi</i>	
STEAM yondashuvi boshlang'ich ta'limda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy kaliti sifatida	421
<i>Jo'rayeva Nasiba Komil qizi</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning ijtimoiylashuvi	426
<i>Jo'rayeva Sayyora Vahobjon qizi</i>	
O'smirlarda xarakter aksentuatsiyasining o'ziga bo'lgan ishonch rivojlanishiga ta'sirining psixologik xususiyatlari	429
<i>Jurayev Xaydarjon Odilboyevich</i>	
O'spirinlarda agressiv xulqga ta'sir qiluvchi omillar	433
<i>Konratbayeva Ayjamal Bazarbayevna</i>	
Rus va o'zbek tillarida chorvachilik terminlarining qiyosiy tahlili	436
<i>Kurbanova Guzal Abduraximovna</i>	
Texnologiya darslarida murakkab mexanizmlarni o'qitishning zamonaviy usullari	441
<i>Mamadaliyev Furqat Xolmamatovich</i>	
Umumta'lim maktab o'qituvchilarining sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari	446
<i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>	
Nutqda badiiy tasviriy vositalardan foydalanish yo'llari.....	450
<i>Murodova Farangis G'anisherovna</i>	
Kichik yoshdagi o'quvchilarning yozma savodxonligini oshirish yo'llari.....	454
<i>N. Abduvaliyeva, M. Odinajonova</i>	
Kichik maktab yoshidagi nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar shaxslararo munosabatini korreksiyalashda ertak terapiyasidan foydalanish	458
<i>Nig'matova Nodirabegim Lutfillo qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	463
<i>O'rinova Ro'zigul Jumanazar qizi</i>	
Voleybol o'yinida blok qo'yish texnikasini o'rgatishda yangi pedagogik yondashuvlar	467
<i>Qambarov Kozimjon</i>	
Texnik yo'nalishda tahsil olayotgan talabalarga ingliz tilini o'qitishning yangi texnologiyalari	472
<i>Babayeve Gulnozaxon Latibjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda pedagog malakasining roli	481
<i>Davlatova Dildora Nuriddinovna</i>	
Talabalarda sog'lom turmush tarzini rivojlantirishning pedagogik tamoyillari	485
<i>Davronov Nurzod Ismoilovich</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar: toifalari va tasniflash mezonlari	490
<i>Djurayeva Sohiba Barat qizi</i>	
Blum taksonomiyasiga asoslanib boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	495
<i>Husenova Aziza Sharipovna</i>	
Tabiiy fan darslari jarayonida o'quvchilarda loyihaviy ishlarni tashkil etish ko'nikmasini shakllantirish	498
<i>Matniyazova Diyora Jumanazarovna</i>	
Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari: innovatsion taraqqiyot, metodik yangiliklar va istiqbollari	501
<i>Nazarova Mohigul Akmalovna, Asatova Mashhura Asomiddin qizi</i>	

Kasbiy pedagogikani shakllantirish va rivojlantirish masalalari	506
Sanaqulov Xamroqul Rizaqulovich	
O'qituvchining shaxsiy fazilatlar va suggestiv kompetentligining o'zaro bog'liqligi	513
Shermatova Manzura Ikromjanovna	
Tez qalamchizgilarda innovatsion texnologiyalarni qo'llash tajribasi	518
Suyunov Navro'z Alisher o'g'li	
Kognitiv tilshunoslik asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini rivojlantirish	523
Teshabiyev Dilmurod Raxmadjonovich, Madazimova Muxlisa Abdurashid qizi	
Kombinatorik masalalar asosida ijodiy topshiriqlarni tuzish va ularning o'quvchilarga ta'siri	526
Toshboyeva Saida Rahmonberdiyevna, Yusupova Latofat Abduqodir qizi	
Linguodidactic Foundations for Enhancing Professional Competence in Practice-Oriented Language Education	530
Uktamova Navruza Botir qizi	
Audiovizual usul qo'llanilganda o'quvchilarning til ko'nikmalaridagi o'zgarishlarni baholash	535
Umarov Aziz Avazovich	
Ona tili – ART texnologiya va kreativlik fanida so'z san'atining omili sifatida	540
X. Sanaqulov, Sh. Nurmatova	
Etnopedagogik yondashuvning boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayoniga ta'siri	543
Xamroqulova Xilola Qosimjon qizi	
Ajdodlarimiz o'g'itlari asosida o'quvchi-yoshlarda axloqiy sifatlarni shakllantirish texnologiyasi	547
Xatamova Nilufar Xaydarovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ o'qish madaniyatini rivojlantirishda generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari	550
Xayitova Firuza Abdullayevna	
Rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha ta'limning mazmuni va tarixiy taraqqiyoti	554
Yoziyeva Umida Lutfullayevna	
O'quv vaziyatlarini loyihalash orqali talabalar o'quv faolligini oshirish	558
Zakirova Dilfuza Sayidolimovna	
O'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirish uchun yangi ilmiy yondashuvlar	561
Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich	
Активные методы обучения как коммуникационная основа современного урока	566
Ахмедова Мукаддас Ходиматовна	
Инклюзия как путь к равным возможностям: развитие системы образования Узбекистана	570
Баротова Шохсанам Бахтиёр кизи, Мауш Ребия Джамshedовна, Мурадова Дилфуза Махмудовна	
“Qurilish konstruksiyalari” fanini o'qitishda kasbiy-amaliy kompetentlikni rivojlantirish	576
No'manova Soxiba Ergashboyevna	
Креативный педагогический подход в музыкально-теоретических и практических занятиях по искусству макома	582
Нурматова Фируза Муминовна	
Система упражнений по методике обучения средствам речевой выразительности узбекского языка	587
Фаттахова Д. А.	
Oliy ta'limda kompetensiyaga asoslangan o'qitish modellari	592
Ernazarov Alisher Ergashevich, Chinqulova Gulmehra	

BOSHLANG'ICH TA'LIMNI MODERNIZATSIYA QILISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI: INNOVATSION TARAQQIYOT, METODIK YANGILIKLAR VA ISTIQBOLLARI

Nazarova Mohigul Akmalovna

Zarmed Universiteti Samarqand kampusi, o'qituvchi

Asatova Mashhura Asomiddin qizi

Filologiya va tillarni o'qitish SFTI-0123 fakulteti,
3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ma'lumki, boshlang'ich ta'lim rivojlanayotgan jamiyatning intellektual salohiyatini shakllantirish, yosh avlodning asosiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda uzluksiz ta'lim tizimining barqaror faoliyat yuritishini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Mazkur bosqichda qo'llaniladigan metod va texnologiyalar nafaqat o'quvchilarning bilim sifati, balki ularning shaxsiy rivoji va kelajakdagi ijtimoiy faolligiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonlari, uning ustuvor yo'nalishlari, innovatsion taraqqiyotning pedagogik jarayonga ta'siri hamda metodik yangilanishlarning amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, raqamli ta'lim texnologiyalari, kompetensiyaviy yondashuv, STEAM ta'limi va kreativ metodlar orqali o'quv faoliyatini takomillashtirish imkoniyatlari yoritiladi. Xalqaro tajribalar asosida ta'limni zamonaviylashtirishning istiqbollari hamda milliy ta'lim tizimida ularni joriy etish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar beriladi. Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'lim sifatini oshirish va innovatsion rivojlantirish jarayonlarini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiluvchi nazariy hamda amaliy xulosalar bilan boyitilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, pedagog, modernizatsiya, raqamli ta'lim muhitlari, STEAM ta'limi, ta'lim sifati monitoringi, xalqaro tajriba.

Abstract: Primary education plays a crucial role in shaping the intellectual potential of a developing society, developing the core competencies of the younger generation, and ensuring the stable functioning of the continuous education system. The methods and technologies implemented at this stage directly influence not only students' knowledge quality but also their personal development and future social engagement. This article analyzes the modernization processes in the primary education system, its priority directions, the impact of innovative progress on pedagogical practices, and the practical significance of methodological updates. The study highlights opportunities for enhancing learning activities through digital educational technologies, competency-based approaches, STEAM education, and creative instructional methods. Based on international experience, the paper presents prospects for modernizing the education system and provides scientifically grounded recommendations for their application in the national educational context. The research findings are enriched with theoretical and practical conclusions that contribute to improving the quality of primary education and supporting innovative development.

Key words: primary education, teacher, modernization, digital learning environments, STEAM education, education quality monitoring, international experience.

Аннотация: Начальное образование играет ключевую роль в формировании интеллектуального потенциала развивающегося общества, развитии основных компетенций молодого поколения и обеспечении стабильного функционирования системы непрерывного образования. Применяемые на данном этапе методы и технологии оказывают прямое влияние не только на качество знаний учащихся, но и на их личностное развитие и будущую социальную активность. В статье анализируются процессы модернизации системы начального образования, её приоритетные направления, влияние инновационного прогресса на педагогический процесс, а также практическая значимость методических обновлений. Рассматриваются возможности совершенствования учебной деятельности учащихся посредством цифровых образовательных технологий, компетентного подхода, STEAM-образования и креативных методов. На основе международного опыта представлены перспективы модернизации образовательной системы и научно обоснованные рекомендации по их внедрению в национальную систему образования. Результаты исследования дополнены теоретическими и практическими выводами, способствующими повышению качества начального образования и поддержке инновационного развития.

Ключевые слова: начальное образование, педагог, модернизация, цифровые образовательные среды, STEAM-образование, мониторинг качества образования, международный опыт.

KIRISH

Boshlang'ich ta'lim jamiyatning intellektual salohiyatini shakllantirishda, shaxsning keyingi bilim olish jarayoniga tayyorlashda hamda mustaqil fikrlovchi avlodni voyaga yetkazishda hal qiluvchi o'rin tutadi. Mazkur bosqichda o'quvchilarning dastlabki bilimlari, dunyoqarashi, mantiqiy tafakkuri, axloqiy qarashlari va ijtimoiy moslashuv ko'nikmalari shakllanadi. Shu sababdan ham boshlang'ich ta'lim sifati nafaqat alohida o'quvchining intellektual rivoji, balki jamiyatning umumiy taraqqiyot darajasi bilan ham chambarchas bog'liqdir.

Zamonaviy globallashuv sharoitida bilim olish jarayoni yangi mazmun va shakllarni talab qilmoqda. Ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalarning kirib kelishi, informatsion oqimlarning ortishi, zamonaviy kasblarning keskin o'zgarishi boshlang'ich ta'limni tubdan qayta ko'rib chiqish zaruratini kuchaytirmoqda. Bugungi kun o'qituvchisidan an'anaviy uslublar bilan cheklanib qolmasdan, o'quvchilarning ijodiy faolligini, mustaqil fikrlashini, kommunikativ salohiyatini va amaliy ko'nikmalarini rivojlantira oladigan yondashuvlarni qo'llash talab etiladi. Bizningcha, shu jihatlar bosqichma-bosqich tahlil qilinishi, metodik yangilanishlarning ilmiy asoslari o'rganilishi va ta'lim jarayonini takomillashtirishning istiqbolli yo'nalishlarini belgilash bugungi kunda dolzarb ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarda metodik yangilanishlar, innovatsion texnologiyalar va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning o'rni alohida ta'kidlanadi. G'afforova T. boshlang'ich ta'lim metodikasining zamonaviy modelini ishlab chiqib, ta'lim mazmuni, dars jarayonini tashkil etish, yosh xususiyatlariga mos metodlarni qo'llash bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi. Xoshimov Q. va Yo'ldoshev J. pedagogika nazariyasida o'quvchi shaxsining rivojlanishini ta'minlaydigan innovatsion yondashuvlar, metod va texnologiyalarning nazariy asoslarini yoritadi. Vygotskiy L. S. esa o'quvchining psixologik rivojlanishini sotsiokultural yondashuv orqali izohlab, boshlang'ich ta'lim jarayonida muloqot, kooperatsiya va psixik funksiyalarning shakllanishi ustuvor ekanini ta'kidlaydi.

Raqamli ta'lim vositalari va innovatsion texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim jarayonini modernizatsiya qilishning muhim shartiga aylandi. Shodmonova S. raqamli ta'limning nazariy asoslarini o'rgangan holda elektron resurslar, raqamli platformalar va interfaol ta'lim muhiti o'quvchilarda axborot savodxonligini rivojlantirishiga xizmat qilishini ko'rsatadi. Hasanov A. rivojlanish psixologiyasi asosida o'quvchilar yosh davrlari xususiyatlarini tahlil qilib, individual yondashuv, motivatsiya va mantiqiy tafakkurni rivojlantirishni boshlang'ich ta'limning asosiy vazifasi sifatida belgilaydi. UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan Inclusive Education Guidelines hujjatida ta'limning inklyuziv tamoyillari, barcha bolalar uchun teng imkoniyat yaratish, metodik moslashuv va ko'p darajali pedagogik qo'llab-quvvatlash tizimi muhim deb e'tirof etiladi.

So'nggi yillarda olib borilgan xalqaro tadqiqotlar boshlang'ich ta'limda innovatsion metodlarning samaradorligini yanada tasdiqlamoqda. Qodirova M. va Jo'rayev B. o'qituvchilar tomonidan qo'llanilayotgan metodlarning transformatsiyasi haqida monitoring natijalarini tahlil qilib, interfaol metodlar, kompetensiyaviy yondashuv va raqamli texnologiyalar ulushining barqaror o'sishini ko'rsatadi. OECDning PISA 2022 natijalari esa ilg'or ta'lim tizimlarida raqamli kompetensiya, STEAM yondashuvi va kreativ fikrlashni rivojlantiruvchi metodlar ustun o'rin tutishini tasdiqlaydi. Fullan M. va Darling-Hammond L. zamonaviy ta'limning mazmuniy transformatsiyasi, chuqur o'qitish modeli, XXI asr kompetensiyalarini shakllantirish va o'quvchi faolligiga asoslangan yondashuvlarni ta'lim modernizatsiyasining asosiy omillari sifatida ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlarini aniqlashda tadqiqot ma'lumotlari hujjatli manbalarni tahlil qilish, amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar, xalqaro tashkilotlar (UNESCO, OECD) hisobotlari hamda mahalliy ilmiy manbalardan olingan to'plamlar asosida yig'ildi. Shuningdek, Qodirova va Jo'rayev tomonidan olib borilgan monitoring natijalari, o'qituvchilarning metodik faoliyatiga doir statistik ma'lumotlar ham qo'llanildi. Olingan ma'lumotlar mazmuniy tahlil, taqqoslama tahlil va kontent tahlili usullari orqali qayta ishlanib, innovatsion metodlar ulushi, STEAM yondashuvi samadorligi va raqamli texnologiyalarning o'quv jarayoniga ta'siri ilmiy asosda baholandi. Xalqaro tajribalar bilan solishtirish orqali modernizatsiya jarayonining milliy ta'lim tizimiga mos keluvchi jihatlari aniqlanib, umumiy ilmiy xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilish ta'lim mazmuni, pedagogik metodlar va texnologiyalarni zamonaviylashtirishni talab qiladi. Bizningcha, modernizatsiyalash jarayonida o'quvchi faqat bilim qabul qiluvchi emas, balki faol subyekt sifatida o'quv jarayonining markazida bo'lishi kerak, bu esa uning mustaqil fikrlash

va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon yaratadi. Innovatsion pedagogik yondashuvlar, jumladan, interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar va loyiha asosida ishlash boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning bilish jarayonida faol qatnashishiga, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar va elektron ta'lim vositalarining keng tatbiq etilishi o'quvchilarning axborot madaniyati, texnik ko'nikmalari va mustaqil izlanish qobiliyatini oshiradi. Metodik yangilanishlar o'qituvchining kasbiy malakasini oshirishni ham talab qiladi, chunki zamonaviy pedagog o'quvchining rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi, yo'naltiruvchi va interfaol shaxs bo'lishi lozim. Shu nuqtai nazardan, xalqaro tajriba boshlang'ich ta'limni boyitish, o'quv jarayonini hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash va o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashning samarali yo'llarini ko'rsatadi. Bularning barchasi ta'lim mazmunini takomillashtirish, metodik tizimni yangilash va o'quvchilarda XXI asr kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi, natijada boshlang'ich ta'limning modernizatsiyasi nafaqat o'quvchilarning bilim va malakasini oshiradi, balki jamiyatning intellektual salohiyatini mustahkamlashga ham hissa qo'shadi.

STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) dasturi boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning integratsiyalashgan bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan innovatsion pedagogik yondashuv hisoblanadi. Ushbu dastur fanlararo bog'liqlikni ta'minlab, o'quvchilarda mantiqiy tafakkur, ijodiy fikrlash, muammolarni hal etish va amaliy ko'nikmalarni bir vaqtning o'zida shakllantirishga xizmat qiladi. STEAM dasturining asosiy afzalligi shundaki, u o'quvchilarga bilimni alohida fanlar doirasida emas, balki kundalik hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkonini beradi, bu esa o'quv jarayonini interfaol va qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, STEAM yondashuvi raqamli texnologiyalar va loyihalashtirish metodlarini birlashtirgan holda o'quvchilarning kreativ va innovatsion salohiyatini oshirishga yordam beradi va ularni kelajakdagi kasbiy hamda ijtimoiy faoliyatga tayyorlaydi, deb aytishimiz mumkin.

1-rasm: **Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari**

Metodik yangilanishlar o'qituvchining professional malakasini oshirishni talab qiladi, chunki zamonaviy pedagog o'quvchining rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi, yo'naltiruvchi va interfaol shaxs bo'lishi lozim. Shu nuqtai nazardan, o'qituvchining kompetensiyasi metodik innovatsiyalarni samarali tatbiq etish, dars jarayonini muvofiqlashtirish va o'quvchilarning bilim olish faoliyatini optimallashtirish bilan bog'liq. Shu bilan birga, o'quv muhitini modernizatsiya qilish, qulay va xavfsiz sharoit yaratish, ta'lim jarayonini raqamli va interfaol vositalar bilan boyitish o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.

Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilish jarayonida ilg'or pedagogik yondashuvlarni tatbiq etish va o'quv jarayonini samarali tashkil etish bo'yicha xalqaro tajribalarni o'rganish zarur hisoblanadi. Masalan, Finlyandiya ta'lim modeli butun dunyo uchun namunadir; u yerda boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijodiy va mantiqiy tafakkuri, mustaqil fikrlash ko'nikmalari va ijtimoiy moslashuv salohiyati rivojlantiriladi, an'anaviy bosim va majburiy uy ishlari minimal darajada bo'ladi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning professional malakasini oshirish va ta'lim jarayonini demokratik, interfaol shaklda tashkil etish ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Shuningdek, Flat Classroom Project kabi jahon miqyosidagi onlayn hamkorlik loyihalari o'quvchilarning global hamkorlik, madaniy almashinuv va interfaol fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu loyiha orqali turli davlatlardagi maktablar birlashtirilib, talabalar va o'qituvchilar Web 2.0 texnologiyalari yordamida bir-biri bilan hamkorlik qiladi, ijodiy va analitik faoliyatni amalga oshiradi. Shu tariqa, o'quvchilar nafaqat bilim egallash, balki uni hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi.

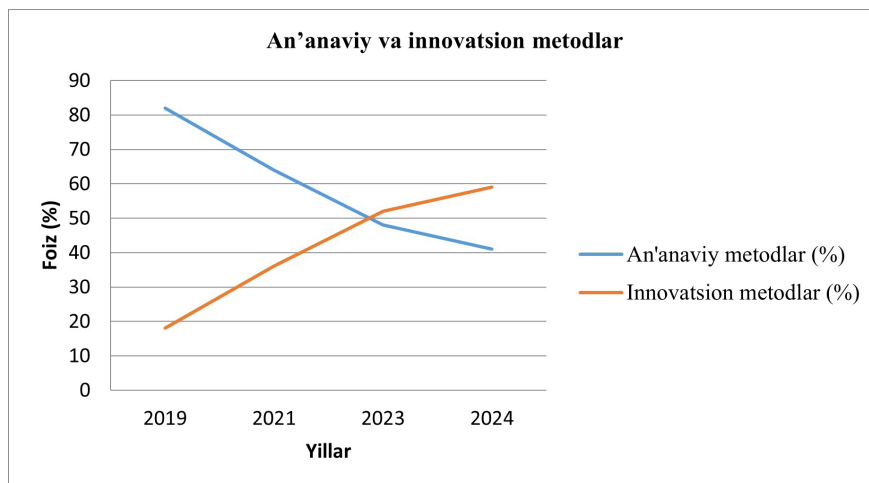
Bundan tashqari, dunyoning bir qancha davlatlarida – xususan, Singapur, Yaponiya, Finlandiya va boshqa rivojlangan mamlakatlarda – boshlang'ich ta'limda fanlararo integratsiya va STEAM yondashuvi keng tatbiq etilmoqda. Bu yondashuv o'quvchilarga nazariy bilimni amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirish, muammolarni hal qilish va ijodiy yechim topish imkonini beradi. Shu tariqa, o'quvchilar kundalik hayotdagi vaziyatlarda bilimlarni qo'llashni o'rganadi, mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalari rivojlanadi va ularning kreativ salohiyati oshadi.

1-jadval: STEAM ta'limining komponentlari

Komponent	Mazmuni	Boshlang'ich sinfga tatbiqi
Science	Tajriba va kuzatishlar	Tabiiy fanlardan mini-laboratoriya ishlari
Technology	Raqamli vositalar	Planshet, elektron darslik
Engineering	Konstruksiyalar yaratish	Qurilish, LEGO, maketlar
Arts	Tasviriy san'at va dizayn	Rasm, kreativ loyihalar
Mathematics	Hisob-kitob va modellash	Amaliy masalalar, diagrammalar

Bizningcha, o'rganish natijalariga ko'ra xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, interfaol pedagogik metodlar, raqamli vositalar va fanlararo integratsiyaga asoslangan yondashuvlar boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, global hamkorlik va ilg'or pedagogik tajribalarni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish o'quvchilarning XXI asr kompetensiyalarini shakllantirish, ularni kelajakdagi kasbiy va ijtimoiy faoliyatga tayyorlash hamda ta'lim jarayonini hayotiy sharoitlarga yaqinlashtirish imkonini beradi.

Ta'lim jarayonida metodik yondashuvlarning bosqichma-bosqich o'zgarib borishi zamonaviy pedagogikaning eng muhim xususiyatlaridan biridir. Ayniqsa, boshlang'ich ta'limda an'anaviy usullardan innovatsion metodlarga o'tish dinamikasi ta'lim sifatiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. So'nggi yillarda olib borilgan monitoring natijalari shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilar tomonidan qo'llanilayotgan metodlar tarkibi izchil o'zgarib, zamonaviy, kompetensiyaga asoslangan yondashuvlarning ulushi barqaror oshib bormoqda. Bu jarayonning mohiyati shundaki, o'quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlashi hamda tanqidiy yondashuvi kuchaytirilgan metodlar amaliyotda tobora ustunlik qozonmoqda. Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy metodlardan foydalanish 2019-yildagi 82 foizdan 2024-yilda 41 foizgacha pasaygan, aksincha, innovatsion metodlarning ulushi 2019-yildagi 18 foizdan 2024-yilda 59 foizgacha ko'tarilgan. Ayniqsa, 2023-yil ushbu o'zgarish jarayonidagi burilish nuqtasi sifatida ajralib turadi: mazkur yilda innovatsion metodlar ulushi (52%) an'anaviy metodlar ulushidan (48%) ilk marta yuqori ko'rsatkichga ega bo'lgan^[7]. Bu esa ta'lim amaliyotida zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati va zarurligi tobora ortib borayotganini yaqqol namoyon etadi.

2-rasm: An'anaviy dars metodlaridan foydalanishning kamayishi

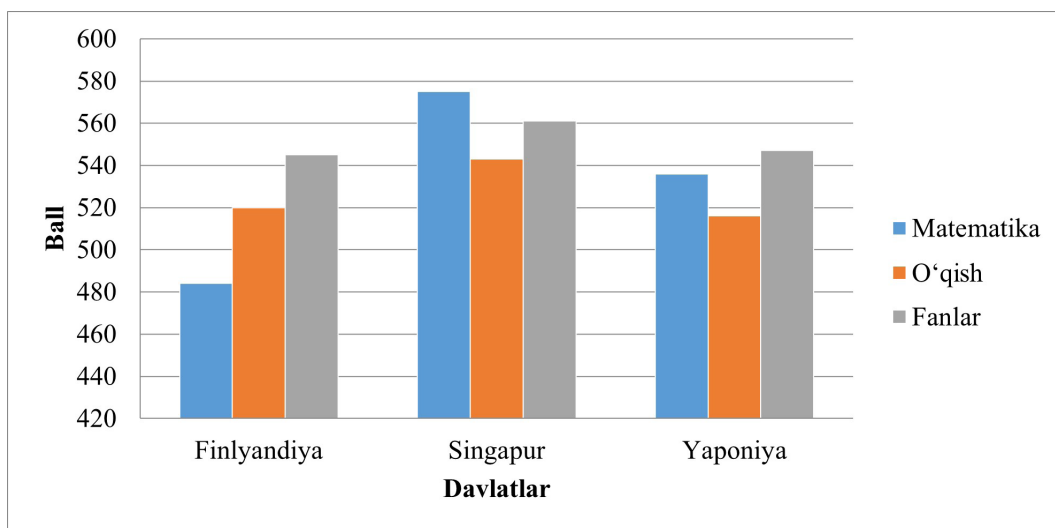
Mazkur o'zgarishlarni aks ettiruvchi kesishuvchi chiziqli infografika kirish qismida alohida ahamiyat kasb etadi. An'anaviy va innovatsion metodlar o'zaro kesishgan nuqtada o'zgartirish zarurati yaqqol ko'rinadi.

Grafikda ikki metodning o'zaro harakat dinamikasi, o'sish va pasayish jarayonlari, eng muhimi, 2023-yildagi kesishish nuqtasi aniq ko'rinadi. Bu esa ta'lim jarayonini optimallashtirish, dars metodikasini takomillashtirish va innovatsion yondashuvlarni kengroq tatbiq etish zaruriyatini ilmiy asosda tasdiqlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilish va metodik yangilanishlarni joriy etish jarayoni ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning mantiqiy, ijodiy va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlanadi. Innovatsion pedagogik yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va interfaol metodlar o'quvchilarning faol bilim egallashini rag'batlantiradi, ularni tanqidiy fikrlashga, muammolarni mustaqil hal qilishga va ijodiy yechimlar topishga o'rgatadi. Xalqaro tajribalar, xususan, Finlyandiya, Singapur, Yaponiya va boshqa davlatlardagi ilg'or pedagogik texnologiyalarni o'rganish va ularni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish imkoniyatlarini ko'rsatadi. PISA 2022 natijalari shuni ko'rsatadiki, ilg'or ta'lim tizimiga ega davlatlar orasida Singapur, Finlyandiya va Yaponiya yetakchilik qilmoqda. Jumladan, matematika bo'yicha o'quvchilarining o'rtacha ko'rsatkichlari Finlyandiya 484 ball, Yaponiyada 536 ball bo'lgan bo'lsa, Singapur 575 ball bilan dunyo bo'yicha eng yuqori natijani qayd etgan. O'qish savodxonligi bo'yicha Finlyandiya 520 ball, Yaponiya 516 ball, Singapur esa 543 ballni tashkil etgan. Tabiiy fanlar yo'nalishida ham Singapur (561 ball) yetakchilik qilib, undan keyin Yaponiya (547 ball) va Finlyandiya (545 ball) qayd etilgan ^[8].

3-rasm: Xalqaro ta'lim modellarining taqqoslanishi va PISA 2022 natijalari

Shu bilan birga, STEAM dasturi va fanlararo integratsiya o'quvchilarning amaliy va ijodiy kompetensiyalarini mustahkamlashda muhim vosita bo'lib, boshlang'ich ta'limni hayotiy vaziyatlar bilan bog'lashga yordam beradi. Shunday qilib, boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilish, metodik yangilanishlar va xalqaro tajribalarni tatbiq etish o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga, ta'lim sifatining oshishiga va jamiyatning intellektual salohiyatini oshirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasiga oid qaror va farmonlari. – Toshkent, 2020–2025.
2. G'afforova, T. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2024.
3. Hasanov, A. Rivojlanish psixologiyasi. – Toshkent, 2023.
4. UNESCO. Inclusive Education Guidelines. – Paris: UNESCO Publishing, 2023.
5. Vygot'skiy, L. S. Pedagogik psixologiya. – Moskva: Pedagogika, 2020.
6. Shodmonova, S. Raqamli ta'limning nazariy asoslari. – Toshkent, 2024.
7. Qodirova, M. & Jo'rayev, B. Boshlang'ich ta'limda pedagogik metodlarning transformatsiyasi: monitoring natijalari va tahlil. "Ta'lim va Innovatsiya" ilmiy jurnali, 3(2), 45–56, 2024.
8. OECD. PISA 2022 Results – Country Profiles.
9. Xoshimov, Q., Yo'ldoshev, J. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2022.
10. Ziyomuhamedov, B., To'xtaxodjayev, A. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2023.
11. Fullan, M. The New Pedagogy for Deep Learning. – USA: Pearson, 2020.
12. Darling-Hammond, L. Teaching and Learning for the 21st Century. – Stanford University Press, 2022.
13. STEAM Education Research Group. Integrating STEM/STEAM in Primary Schools. – 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.